

בבית המשפט העליון

רע"א 4947/18

לפני: כבוד השופט נ' הנדל

המבקש: אהרון צבי טויב

נגד

המשיבה: אסתר הירשפלד

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי
בירושלים מיום 17.06.2018 ברע"א 012048-04-18; בקשה
לעיכוב ביצוע

בשם המבקש: עו"ד ליאת ביטון ויצמן

החלטה

1. מונחת לפני בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (רע"א 12048-04-18; השופטת ש' רנן), אשר דחה בקשת רשות ערעור על החלטת בית משפט השלום בירושלים (ת"א 37245-11-16; השופטת א' סנדלר-איתן) – במסגרתה נדחתה בקשת המבקש לביטול פסק הדין שניתן כנגדו במעמד צד אחד, ובו נקבע כי עליו להחזיר למשיבה ספר תורה שהכניסה בשעתו לבית כנסת בראשות אביו המנוח.

2. בית משפט השלום דחה את בקשת המבקש לביטול פסק הדין שניתן ביום 19.12.2017 – לאחר שהוא, או מי מטעמו, לא התייצבו לדיון – משלושה טעמים: ראשית, משום שעיון "בתיק האלקטרוני" מלמד כי ההחלטה בה נקבע מועד הדיון "הומצאה לצדדים כדין" מבעוד מועד. שנית, משום שהבקשה לביטול פסק הדין לא נתמכה בתצהיר "בדבר אי קבלת ההודעה בדבר ההחלטה" לגבי מועד הדיון – ולא סיפקה נימוק ממשי להעדר ההתייצבות. שלישית, "אף שפרוטוקול הדיון ופסק הדין הומצאו לנתבע באמצעות באת כוחו בו ביום, כלומר ביום 19.12.17", הבקשה לביטול פסק הדין הוגשה רק בחלוף למעלה מ-30 יום, ללא הסבר וללא בקשת ארכה. כאמור,

בית המשפט המחוזי דחה בקשת רשות ערעור על החלטה זו, לאחר שמצא כי בכתבי הטענות שהוגשו לבית משפט השלום לא ניתן מענה הולם לטענות המשיבה. בית המשפט המחוזי סבר כי אין בתצהיר שצורף לראשונה לבקשת רשות הערעור כדי לשנות את התמונה, ודחה את הבקשה מבלי לבקש את תשובת המשיבה.

מכאן בקשת רשות הערעור שבכותרת, בה טוען המבקש כי גם אם באת כוחו הקודמת צפתה בזמן אמת בהחלטות הרלוונטיות באמצעות מערכת "נט המשפט", אין בצפייה יזומה במתכונת זו כדי להוות המצאה כדין. בתצהיר שצירפה לבקשה, מבהירה באת כוחו הקודמת של המבקש כי לא התייצבה לדיון מפני שהחלטה בה נקבע המועד "לא התקבלה אצלי" – ומצהירה כי "רק ביום 25/1/2018, נודע לי על כך שניתן פסק דין בתיק". בנסיבות אלה, סבור המבקש שיש להעדיף את זכות הגישה שלו לערכאות, ולאפשר לו להשמיע את טענותיו לגופה של המחלוקת בנוגע לזכויות בספר התורה. לדעתו, שאלת האיזון בין שיקולי הפרוצדורה והמהות נושאת נופך ציבורי-עקרוני, המצדיק את בירור בקשת רשות הערעור הגם שמדובר בגלגול שלישי.

3. דין בקשת רשות הערעור להידחות אף ללא צורך בתשובה. תקנה 497(ג) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: התקנות), המסדירה את סוגיית המצאתו של כתב בי-דין אלקטרוני על ידי בית המשפט, קובעת כדלקמן –

"על אף האמור בתקנת משנה (א), רשאי בית המשפט לשלוח לתיבת הדואר שבכתובת דואר אלקטרוני או בכתובת מאובטחת של דואר אלקטרוני שנמסרה לבית המשפט לפי תקנות משנה (א) או (ד), הודעה בדבר קיומו של כתב בי-דין במערכת הממוכנת הכוללת קישור לכתב בי-הדין, שפתיחתו תתאפשר באמצעות מנגנון הזדהות מאובטח [...] שלח בית המשפט הודעה כאמור, יראו את כתב בי-הדין ככתב שהומצא במסירה אישית לנמען ביום ובשעת השליחה כפי שמופיעים בשעון פנימי שבמערכת המחשוב של בתי המשפט המכיל על פי כללים מקובלים".

דהיינו –

"יש לבחון, בין היתר, האם בא-כוחו של בעל הדין מסר את כתובת הדואר האלקטרוני שלו לשם המצאה; וכך יש לבחון האם פסק הדין נשלח לידי דואר אלקטרוני, ולו בדרך של הודעה הכוללת קישור לפסק הדין, או שמא צפייתו בפסק הדין היתה צפיה יזומה והוא לא קיבל הודעת דואר אלקטרוני" (ע"א 4637/16 הפטריארכיה

היוונית אורתודוקסית נ' יעקוב, פסקה 1 (15.10.2017);
להלן: עניין הפטריארכיה).

כאשר התקיימו התנאים האמורים, מדובר בהמצאה תקפה של כתב בי-דין אלקטרוני. אולם, אם הנמען לא מסר תיבת דואר אלקטרוני; אם ההחלטה, ולמצער קישור לה, לא נשלחו לתיבה שנמסרה; או שהנמען מצהיר כי ההודעה לא הגיעה אל הכתובת שמסר (תקנה 497ג(2) לתקנות) – אין בצפייה יזומה בהחלטה המדוברת באמצעות מערכת נט המשפט כדי להוות המצאה כדין. אדרבה:

“נקבע לא אחת, בהתאם ללשון התקנות, כי צפייה יזומה של עורך-דין בהחלטה סרוקה במערכת 'נט המשפט' אינה מהווה המצאה כדין” (ע”א 1948/15 JSC VTB BANK נ' מרגוליס, פסקה 11 (6.3.2017)).

4. ברם, גם אם אניח כי החלטת השופט סנדלר-איתן מיום 28.11.2017 – בה נקבע כי דיון קדם-המשפט בתיק יתקיים ביום 19.12.2017 – נצפתה על ידי באת כוחו דאז של המבקש באופן יזום בלבד, אין בכך כדי להושיע את המבקש. רישומי מערכת “נט המשפט” מעידים כי באותו יום בו התקבלה ההחלטה האמורה, נשלחה לתיבת הדואר האלקטרוני של באת הכוח הקודמת “הזמנה לדיון” – ובה מלוא פרטי הדיון שנקבע. המבקש בחר להתעלם מהזמנה זו, שלא זכתה להתייחסות מפורשת כלשהי בבקשת רשות הערעור, או בתצהיר הנלווה. משמע, המבקש השיג על תוקף המצאת ההחלטה בדבר מועד הדיון, אך לא הצביע על כל פגם בנוגע להמצאת ההזמנה לדיון. הוא ובאת כוחו דאז אינם מכחישים כי תיבת הדואר האלקטרוני נמסרה לצורך קבלת כתבי בי-דין אלקטרוניים, וכי ההזמנה לדיון נשלחה אליה והתקבלה בה. אדרבה, בתצהיר שצורף לבקשת רשות הערעור, הצהירה באת הכוח הקודמת כי “ביום 28/11/2017, התקבלה החלטת השופט לפיה נקבע מועד לקדם משפט ליום 19/12/2017. אך החלטה זו, לא התקבלה אצלי! וזו הסיבה שלא התייצבתי לדיון”. נוסח זה מעיד כי המבקשת ידעה על מועד הדיון, אלא שבחרה לא להתייצב אליו משום שההחלטה – להבדיל מההזמנה שזכרה נשמט מן התצהיר – לא הומצאה לה כדין. בנסיבות אלה, די בתיעוד בדבר המצאת ההזמנה לדיון לתיבת הדואר האלקטרוני של באת כוח המבקש דאז, כדי לשמוט את הקרקע מתחת לבקשה לביטול פסק הדין מחובת הצדק.

5. אשר לאפשרות הביטול מחמת שיקול הדעת – כלל הוא כי במסגרת מסלול זה על בית המשפט לשקול שני שיקולים:

”השיקול הראשון הוא מהי הסיבה לאי התייצבותו של בעל הדין בדיון, ובפרט האם מדובר בזלזול בבית המשפט או שמא צירוף נסיבות אומלל, היסח הדעת או רשלנות. השיקול השני, הוא סיכויי ההגנה של המבקש” (רע”א 706/15 המועצה המקומית באר יעקב נ’ המנהל המיוחד, פסקה 7 (22.4.2015)).

ככלל, משקל הבכורה ניתן לסיכויי ההגנה, אך במקרים שבהם ההיעדרות מן הדיון אינה נעוצה ברשלנות גרידא, אלא משקפת זלזול בבית המשפט, עשוי השיקול הראשון – קרי, סיבת אי ההתייצבות – להכריע את הכף (שס). כך או כך, בענייננו לא עלה בידי המבקש לעמוד באף אחד מן התנאים האמורים. כאמור, המבקש לא טרח לתמוך בתצהיר את בקשתו לביטול פסק הדין, וגם כאשר סיפק לבסוף תצהיר כזה, בשלב הערעור, לא נמצא בו הסבר להתעלמות מן ה”הזמנה לדיון” שנשלחה לבאת כוחו דאז באמצעות הדואר האלקטרוני. יתר על כן, אין בתצהיר המאוחר כל התייחסות לטענות ההגנה – לרבות הטענה העיקרית המוזכרת בבקשת רשות הערעור, בדבר ”אישור חתום בחתימת ידה של המשיבה לפיו הספר נתנם לנצח נצחים ללא סייגים”. מאחר ומדובר בסוגיה עובדתית מובהקת, הרי שבהעדר תצהיר התומך בגרסת המבקש לא ניתן לקבוע כי סיכויי הגנתו טובים. לפיכך, אף שבהחלטות הערכאות הקודמות לא ניתן ביטוי מפורש לשיקול סיכויי ההגנה, אין מקום להתערב בתוצאה אליה הגיעו.

6. נוכח המסקנה אליה הגעתי, איני נדרש לשאלה האם הבקשה לביטול פסק הדין הוגשה באיחור. יש, לכאורה, טעם בטענת המשיב, כי הדבר נעשה בתוך התקופה הקצובה בתקנה 201 לתקנות – שכן הצפייה היזומה במערכת ”נט המשפט” אינה מהווה המצאה כדין, וספק אם פרק הזמן הקצר שחלף עד הגשת בקשת הביטול מצדיק את העדפת כלל הידיעה (ראו והשוו, עניין הפטריארכיה, פסקה 3). מכל מקום, די ביתר הנימוקים שהוזכרו לעיל כדי למנוע התערבות בתוצאה אליה הגיעו הערכאות הקודמות – לבטח במסגרת גלגול שלישי.

7. הבקשה נדחית, ועמה הבקשה לעיכוב הביצוע. משלא נתבקשה תשובה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י”א באב התשע”ח (23.7.2018).

ש ו פ ט